

استاد در تراز و مسئولیت‌های شغلی در حوزه‌ی سیاسی (مرحله‌ی جامعه‌پردازی) بر اساس بیانات مقام معظم رهبری

احمد رضا بسیج^{۱*}

چکیده

بیانیه گام دوم نوشته شده توسط مقام معظم رهبری و دیگر مطالب ایشان، نقشه راهی دقیق برای رسیدن به تمدن نوین اسلامی و بسترسازی برای ظهور منجی عالم است. در این راستا همه اقشار جامعه می‌توانند با یافتن جایگاه و نقش خود در تمدن‌سازی در راه نقش‌آفرینی و ایفای وظایف یک منتظر واقعی، وظایف لازم را انجام دهند. از سوی دیگر جایگاه اساتید در جامعه ایجاب می‌کند، نقش فرماندهی و پیشگامی را در تمدن‌سازی داشته باشند. مقاله حاضر تلاشی است برای تبیین جایگاه اساتید دانشگاه در مرحله دوم از مراحل سه‌گانه «خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی» که به گونه توصیفی تحلیلی و با شیوه کتابخانه‌ای و با توجه به گفتارهای معظم له در دیدار با اساتید دانشگاه سامان یافته است. بر اساس این هدف، مهمترین وظایف استاد در حوزه دشمن‌شناسی جهاد کبیر، انقلابی‌گری و انجام مسئولیت‌های حرفه‌ای مورد بررسی قرار گرفته است. در این مقاله همچنین مطالبات مقام معظم رهبری از اساتید در حوزه‌های گوناگون بیان شده است.

کلید واژه‌ها: دشمن‌شناسی جهاد کبیر، انقلابی‌گری مسئولیت‌های حرفه‌ای.

۱. استادیار دانشگاه فرهنگیان شهرکرد

* نویسنده مسئول: basij_581@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۶/۲۱ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۹/۱۱

مقدمه

در طول زندگی، انسان هم دارای پرونده و کتاب فردی است و هم دارای کتاب جمعی و اجتماعی؛ به عبارت دیگر حساب اعمال انسان در قیامت دو گونه است، یک بار رسیدگی به پرونده‌ی اعمال شخصی و فردی و بار دیگر محاسبه‌ی اعمال براساس نقش و آثار اجتماعی.

در واقع از منظر دین سعادت و سلامت همه جانبه‌ی انسان در گرو درستی و سلامتی رفتار فردی و جمعی است. به تعبیری دیگر رفتارهای فردی و جمعی علاوه بر تأثیر و تأثر متقابل، در مسیر کمال و فلاح انسان و جامعه همسو و هم قدمند. شاید از این روست که در قرآن کریم برای انسان‌ها از دو گونه کارنامه و کتاب اعمال نام برده می‌شود. نامه فردی (اسراء: ۱۳ - ۱۴) و نامه جمعی. (جاثیه: ۲۸).

البته این مطلب نیازی به توضیح ندارد چون که انسان به حکم اینکه موجودی اجتماعی است و زندگی اجتماعی هم منشأ حقوق و تکالیف معینی است که انسان موظف است با توجه به جایگاهی که در هستی دارد و با توجه به مسئولیت خویش آنها را بشناسد و رعایت کند.

زندگی اجتماعی برای انسان ضرورت دارد و هدف از آفرینش انسان در صورتی تحقق می‌یابد که انسان‌ها زندگی اجتماعی داشته باشند، با همدیگر همکاری کنند و از هم‌دیگر بهره‌برگیرند. عقل با توجه به هدف خلقت و حیات آدمی، اقتضای زندگی اجتماعی را دارد.

از این رو در قبال حیات اجتماعی، تکالیف و وظایفی بر عهده دارد که هم باید بشناسد و هم به آنها در حد توان عمل کند. جغرافیای سیاسی ایران اسلامی به‌عنوان طلایه دار بسترسازی برای ظهور در میان انبوه دشمنان با این واقعیت و موقعیت مواجه است که اطراف کشور پر است از گروه‌ها، فرقه‌ها و سازمان‌هایی که هیچ فرصتی را برای ضربه زدن به این کشور مقدس و این نظام معزز از دست نمی‌دهند و دنباله‌ها و عواملی هم به‌عنوان نفوذی در داخل دارند.

گروه مسلح تروریستی مانند القاعده، طالبان، جندلله، جیش العدل، جیش محمد، شبکه حقانی، حرکت انصار، داعش، اتحاد الجهادی الاسلامی با هزاران نیرو و انبوهی از امکانات نظامی و لجستیکی. در کنار و همراه آنها و به مدد دلارهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی و برخی کشورهای دیگر مرتجع منطقه زنجیره‌ای از مدارس وهابی در نواحی مرزی ایران که سال‌هاست - با هدف مشخص «شیعه ستیزی» و بالاتر از آن «شیعه کُشی» - هزاران کودک و نوجوان محروم این مناطق را شستشوی مغزی می‌دهند و مغز و جان آنها را مالمال از کینه و نفرت فرقه‌ای می‌کنند تا برای جهاد با شیعیان و به تعبیر آنها «رافضی‌ها» آماده شوند.

آن سوی دیگر و پشت مرزهای غربی کشور نیز - از شمال تا جنوب - ده‌ها تشکّل و گروه تروریستی با عنوان‌های گوناگون تجزیه طلب و غیر آن وجود دارد. - از داعش گرفته تا جبهه‌النصره، سازمان منافقین، کوموله، پژاک و گروه‌های «لاحوازی» و گروهک‌های دیگر که منتظر فرصت برای تغییر جغرافیای منطقه یا تغییر نظام هستند.

افزون بر آن، لشکر رسانه‌ای غرب و صهیونیسم، چنان بمباران شایعات و شبهات در زمین ذهن و دل جوانان و نوجوانان انجام می‌دهد که کمتر ذهنی از ترکش‌های سمی آن در امان می‌ماند به گونه‌ای که گاه حتی خواص را نیز به اشتباه محاسباتی وامی‌دارد.

فضای بی‌در و پیکر مجازی، شبکه‌های فارسی زبان ماهواره‌ای، فضای مستهجن و خلاف اخلاق سایت‌های اینترنتی، انواع و اقسام بازی‌های رایانه‌ای، فیلم‌ها، طرح‌ها، مدل‌های لباس و آرایش، الگوسازی از برخی چهره‌های بی‌دین و بی‌هدف هنری و ورزشی، چنان فضای تنگی را برای نسل جوان پدید آورده‌اند و سم ناامیدی، بی‌هدفی، دنیازدگی، شهوت و لذت طلبی، غفلت و دین‌گریزی و فرهنگ ستیزی را به کامشان می‌ریزند که سلامتی یافتن از دست آنها بسیار دشوار است. اضافه کنید لشکری از به اصطلاح روشنفکران، هنرمندان، صاحبان کرسی تعلیم و تربیت و قلم و بیان را که به اسم توسعه سیاسی یا آزادی و نقد و مانند آن، در قالب فیلم و مجموعه و سخنرانی، کتاب، مطبوعات و در فضای مجازی و حتی از تربیون‌های رسمی نظام، شب و روز مشغول گسترش فرهنگ غربی و تمسخر ارزش‌های اسلامی و نشر بی‌حیایی و بی‌غیرتی هستند.

از سوی دیگر مسئله نفوذ دشمن در جای جای ساحات مختلف کشور امری جدی است. مقام معظم رهبری می‌فرماید: اکنون

با یک جنگ تمام عیار همه جانبه از سوی دشمن روبرو هستیم و استاد نمی‌تواند نسبت به آن بی‌تفاوت باشد. به ویژه اینکه در این کارزار اساتید فرماندهان جنگ نرم هستند؛ ما به جوان‌ها گفتیم افسران جنگ نرم هستید، شما هم فرماندهان جنگ نرم هستید؛ خیلی خب، فرماندهی کنید، نقش‌آفرینی کنید. جنگ نرم در جریان است. (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۹۵/۳/۲۹).

این مقاله با مذاقه در بیانات مقام معظم رهبری در صدد رسیدن به پاسخ این سؤال است که اساتید دانشگاه‌ها چه رسالت و وظیفه‌ای از منظر سیاسی در قبال جامعه‌سازی به عنوان پیش درآمد تمدن اسلامی دارند؟ در ذیل این سؤال پرسش فرعی این است که رسالت‌های شغلی مرتبط با جامعه‌پردازی کدام‌اند؟ در این مورد پیشینه قابل‌ذکری یافت نشد. لیکن در میان بیانات و نوشتار مقام معظم رهبری به‌عنوان فرمانده کل قوا مطالبی به صورت مطالبات از اساتید وجود دارد که به مهم‌ترین آنها اشاره می‌شود:

۱. دشمن شناسی پیامبر اکرم □ فرمود: (أَلَا وَ إِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ عَبْدُ عَرَفَ رَبَّهُ فَاطَاعَهُ وَ عَرَفَ عَدُوَّهُ فَصَصَاهُ وَ عَرَفَ دَارَ إِقَامَتِهِ فَاصْلَحَهَا وَ عَرَفَ سُرْعَةَ رَحِيلِهِ فَتَرَوَدَّ لَهَا). (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۷۴: ۱۸۱) بدانید که عاقل‌ترین مردم کسی است که پروردگارش را بشناسد و از او پیروی کند، دشمنان خدا را بشناسد و از آنان نافرمانی کند، جایگاه ابدی خود را بشناسد و آن را آباد کند و بداند به‌زودی به آنجا سفر خواهد کرد و برای آن، توشه بردارد.

امام خامنه‌ای K فرمود: هم دشمن را بشناسید، هم روش‌های دشمنی‌اش را بشناسید؛ ببینید چه جوری دشمنی می‌کند. دچار غفلت نشویم؛ اگر غفلت کردیم، غارت خواهیم شد؛ اگر غفلت کردیم، شبیخون به ما زده خواهد شد؛ امیرالمؤمنین □ فرمود: من مثل آن حیوانی نخواهم بود که معمولاً برای اینکه به خواب برود، یک آهنگی می‌خواند و او به خواب می‌رود؛ من خواب نخواهم رفت، بیدارم و می‌فهمم دُوروبرم چه می‌گذرد. (نهج البلاغه، خطبه ۶) از ما هم همین را خواسته‌اند. نباید به خواب برویم، نباید غفلت کنیم. (بیانات در دیدار با نخبگان علمی، ۹۶/۷/۲۶).

بنابراین یکی از نشانه‌های عقلانیت و به تعبیر دیگر فهم حقیقت‌زیستن، شناخت دشمن است. با توجه به آیات قرآن خداوند مَنّان می‌فرماید ما برای همه انبیا و به تبع آن همه مردم دشمن قرار داده‌ایم. می‌فرماید: (وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا) (انعام: ۱۱۲) و بدین گونه برای هر پیامبری دشمنی از شیطان‌های انس و جن برگماشتیم. بعضی از آنها به بعضی برای فریب یکدیگر سخنان آراسته القا می‌کنند.

در این آیه می‌فرماید دشمنان شما هم از جنس بشر هستند و هم از جنس جن؛ بنابراین هم آشکار هستند و هم پنهان. همان گونه که بیان شد، در قرآن نیز شیطان به موجود خاصی اطلاق نشده، بلکه حتی به انسان‌های شرور و مفسد نیز اطلاق گردیده است و اینکه به ابلیس هم شیطان اطلاق شده به خاطر فساد و شرارتی است که در او وجود دارد. با این حساب هر امر منفی و مضر برای انسان از مصادیق شیطان است. اعم از انسان یا جن، فیلم، موسیقی، کتاب، مربی، عقیده و بلکه سیاست، اقتصاد، فرهنگ، هنر و اخلاق و خلاصه همه چیز. به عبارت دیگر شیطان به هر موجود مودبی و منحرف‌کننده و طاعی و سرکش، خواه انسان یا غیر انسان اطلاق می‌شود و ابلیس نام آن شیطانی است که آدم را فریب داد و اکنون هم با لشکر و جنود خود در کمین آدمیان است. (مکارم شیرازی، ۱۳۸۲، ج ۱: ۲۳۴).

بر اساس آیات قرآن و هستی‌شناسی مأخوذ از آن و منطق عینی و عقلی، انسان مؤمن دشمن دارد. این دشمن هم درونی است و هم بیرونی. در اینجا بر اساس اهداف مقاله مطالب مربوط به دشمن بیرونی را پی می‌گیریم.

الف - دشمن درونی

قرآن کریم در مورد دشمن درونی می‌فرماید: (إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي) (یوسف: ۵۳) نفس قطعاً به بدی امر می‌کند مگر کسی را که خدا رحم کند.

با این وصف یکی از دشمنان بسیار قوی انسان نفس سرکش و دنیا طلب اوست. (أَعْدَى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ) (نهج الفصاحه، ۱۳۸۶: ۶۱ ح ۳۳۸) البته با دین و ایمان و تقوا می‌توان بر این دشمن درونی تفوق پیدا کرد و شیطان نفس را رام نمود. امام خامنه‌ای K در این مورد بیانی زیبا دارند: آن دشمن درونی عبارت است از بی‌انگیزگی، ناامیدی، بی‌حالی، بی‌نشاطی، تنبلی؛ اینها دشمن ما است. اینها دشمنان درونی ما هستند؛ همه را به گردن بیرونی‌ها نمی‌اندازیم. ما هم اگر بد عمل کنیم، اگر به

وقت عمل نکنیم، اگر تبلی کنیم، اگر دشمن را اشتباه بگیریم، اگر به جای شیطان اکبر واقعی، یک برادر ناباب یا ناراهی شیطان اکبر ما شد، ضربه خواهیم خورد... وقتی ما می‌گوییم دشمن خارجی، معنایش این نیست که در خودمان هیچ‌گونه نقصی وجود ندارد؛ نه سیاست‌های غلط، سیاست‌های بد، رفتارهای بد، اختلافات گوناگون بی‌وجه، تبلی کردن، اقدام نکردن، تنگ‌نظری، اینها دشمنان ما است؛ اینها هم هست. (بیانات در دیدار مردم قم، ۹۵/۱۰/۱۹).

ب - دشمن بیرونی

دشمنان بیرونی انسان و به تعبیر قرآن «شیاطین» دو گروه هستند. گروهی از اجنه که «ابلیس» در رأس و شمار آنها است و گروهی نیز از میان انس. خداوند سبحان می‌فرماید من به دشمنان شما آگاه‌ترم:

(وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِأَعْدَائِكُمْ) (نساء: ۴۵) و خدا به دشمنان شما داناتر است.

آنگاه دشمنان انسان را چنین معرفی می‌کند: این دشمن شما مجرم و گناهکار است.

(وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ الْمُجْرِمِينَ) (فرقان: ۳۱).

این گونه برای هر پیامبری دشمنی از گناهکاران قرار دادیم.

کافران از جمله دشمنان شما هستند. (إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُّبِينًا) (نساء: ۱۰۱).

بی شک کافران پیوسته برای شما دشمنی آشکارند.

این آیه بیان می‌کند که دشمنی دشمن پنهان نیست که نتوان آن را فهمید. بلکه برعکس با کمی توجه و مطالعه می‌توان هم دلیل دشمنی و هم راه‌ها و نشانه‌های دشمنی و نیز نتایج و تلفات آن را مشاهده کرد. همان‌گونه که در آیات دیگر فرمود: ای کسانی که ایمان آورده‌اید از غیر خودتان را دوست و همراز نگیرید آنان از هیچ نابکاری در حق شما کوتاهی نمی‌ورزند. آرزو دارند که در رنج بیفتید دشمنی از لحن و سخنشان آشکار است و آنچه سینه‌هایشان پنهان می‌دارد بزرگ‌تر است. در حقیقت ما نشانه‌های دشمنی آنان را برای شما بیان کردیم اگر تعقل کنید. آری شما کسانی هستید که آنان را دوست دارید و حال آنکه آنان شما را دوست ندارند و شما به همه کتاب‌های خدا ایمان دارید و چون با شما برخورد کنند می‌گویند ایمان آوردیم و چون با هم خلوت کنند از شدت خشم بر شما، سرانگشتان خود را می‌گزند. بگو به خشم خود بمیرید که خداوند به راز درون سینه‌ها داناست. (آل عمران: ۱۱۸ و ۱۱۹).

در این میان سرسخت‌ترین دشمن شما مؤمنان مسلمان، یهودی‌ها و شریکان آنها هستند:

(لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا) (مائده: ۸۲).

مسلماناً یهودیان و کسانی که آنها را شریک قرار داده‌اند، دشمن‌ترین مردم نسبت به مؤمنان خواهی یافت.

سرسختی و آشتی‌ناپذیری یهود موجب شده است که در این آیات آفریدگار هستی از کینه‌توزی و دشمنی یهود با پیروان قرآن پرده برداشته و فرماید: به‌یقین سرسخت‌ترین مردم را در دشمنی با مؤمنان، یهودیان و شریکان آنها خواهی یافت.

در بخش نخست آیه شریفه، یهود و شرک‌گرایان را بدترین و کینه‌توزترین دشمنان مردم با ایمان معرفی می‌کند؛ چرا که یهود برای شکست مسلمانان با شرک‌گرایان و حق‌ستیزان، همدل و همکار بودند؛ و این در حالی بود که آنان می‌بایست نسبت به پیروان قرآن نزدیک‌تر و پرمهرتر باشند و اینان را در برابر شرک و کفر یاری رسانند؛ چرا که اینان به رسالت موسی (ع) ایمان داشتند و کتاب او را از سوی خدا می‌شناختند؛ و کفرگرایان نه به خدا ایمان داشتند و نه به رسالت و کتاب‌های آسمانی و روشن است که این دشمنی، برخاسته از آفت ویرانگر حسد بود. البته این دشمنی دلیل دیگری هم دارد و آن اینکه قوم یهود خود را قوم برتر دانسته و حق حاکمیت بر جهان را برای خود قائل هستند.

سخن خداوند مَن حق است و دلیلی هم بر حصر این رفتار یهودیان در گذشته نیست؛ بنابراین باید اهداف و شیوه‌های دشمنی آنها را شناخت.

مسلمانان، از هر مذهب که هستند، باید بخوبی بدانند که دشمن اصلی اسلام و قرآن کریم و پیامبر عظیم‌الشان 9 بر قدرت‌ها، خصوصاً آمریکا و ولیده فاسدش اسرائیل است که چشم طمع به کشورهای اسلامی دوخته. (خمینی (امام)، ۱۳۷۹، ج ۱۹: ۲۸) باید متوجه باشید. باید شما دشمنانتان را بشناسید. اگر شناسید، نمی‌توانید دفعش کنید. (همان، ج ۱۲:

۴۶۳.

دشمن را بشناسید، ادامه صفوف دشمن را در داخل کشور بشناسید، روش‌های دشمن را بشناسید، تبدیل شده و ترجمه شده آن روش‌ها در داخل کشور را هم بشناسید، در داخل دانشگاه، در داخل دبیرستان، در متن جامعه، در فعالیت‌های کشور، در مطبوعات و در تبلیغات، ادامه حضور استکبار را بشناسید. (بیانات در دیدار با دانش‌آموزان، ۱۳۷۵/۸/۹).

(وَلَنْ تَرْضَىٰ عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَىٰ اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنَّ آتِئْتَهُمْ بُعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ) (بقره: ۱۲۰).

و هرگز یهودیان و ترسایان از تو راضی نمی‌شوند مگر آنکه از کیش آنان پیروی کنی بگو در حقیقت تنها هدایت خداست که هدایت [واقعی] است و چنانچه پس از آن علمی که تو را حاصل شد باز از هوس‌های آنان پیروی کنی در برابر خدا سرور و یآوری نخواهی داشت.

در نتیجه متوجه روابط خود با آنها باشید. ولایت و اثرپذیری از آنها نداشته باشید. معامله‌ای که به آنها نفع برساند با آنها صورت ندهید. از آداب و رسوم آنها پیروی نکنید. متوجه کید و برنامه‌های فریبنده آنها در قالب هنر، ادبیات، علوم انسانی، مسائل فرهنگی، تبلیغات، بازی‌ها، مد و لباس و... باشید.

مقام معظم رهبری K فرمود: ما در صحنه بین‌المللی مجبوریم با دشمنان این ملت مبارزه کنیم... این ملت، دشمنان لجوج، عنود، خبیث، رذل، فریبگر، دروغگو و خطرناکی دارد. باید با آنها مبارزه کرد. در زمینه مبارزه بین‌المللی نیز، ما دو گونه دشمن داریم. یکی دشمنان اصلی که مبارزه ما با آنها است و دیگری دشمنان غیر اصلی. ما با آنها مبارزه نمی‌کنیم، بلکه سعی می‌کنیم با آنها تفاهم نماییم؛ آنها را از اشتباه خارج و از دشمنی منصرف کنیم. این مربوط به دشمنان درجه دو است. حتی در مواردی نمی‌شود به آنها دشمن گفت. عمده، دشمنان اصلی هستند... امروز دشمن اصلی ما در دنیا، صهیونیست و استکبار است. پس امروز در رأس دشمنان خارجی این ملت - که مبارزه اصلی سیاسی خارجی ما در دنیا با اوست - رژیم فاسد غاصب خبیث صهیونیست حاکم بر فلسطین اشغالی و پشت سر او، رژیم ایالات متحده آمریکا است. (بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم رضوی، ۷۵/۱/۴).

۱-۱. هدف دشمن

آنچه که دشمنان، دشمنان بنیانی این ملت همیشه می‌خواسته‌اند و دنبال می‌کرده‌اند، این بوده است که از این ملت سلب هویت کنند. وقتی یک ملتی احساس شخصیت نکرد، احساس هویت نکرد، راحت‌تر زیر بار می‌رود؛ گذشته او را انکار می‌کنند، امکانات او را انکار می‌کنند، قدرت‌های درونی و ذاتی او را انکار می‌کنند، برای اینکه بتوانند به راحتی آن ملت را، آن کشور را در مشت بگیرند. (بیانات در دیدار مردم کازرون، ۸۷/۲/۱۶).

دشمن بیرونی... ما عبارت است از نظام سلطه بین‌المللی؛ یعنی همان چیزی که به او می‌گوییم استکبار جهانی... امروز مظهر این دشمنی عبارت است از شبکه صهیونیسم جهانی و دولت کنونی ایالات متحده آمریکا... ما در مقابل این دو دشمن وظایفی داریم. اول دشمن را باید شناخت، بعد باید نقشه او را دانست... من برنامه‌های استکبار جهانی علیه ملت ایران را در سه جمله خلاصه می‌کنم: اول، جنگ روانی؛ دوم، جنگ اقتصادی؛ و سوم، مقابله با پیشرفت و اقتدار علمی. (بیانات در اجتماع زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی، ۸۶/۱/۱).

امام علی (ع) فرمود: کسی که سود و نفع او در زیان زدن به تو باشد، در هیچ حالی از دشمنی تو بیرون نمی‌رود. (غررالحکم و دررالکلم، ج ۲: ۹۹).

هدف از یک زندگی مکتبی، رسیدن به کمال انسانی و شکوفا شدن استعدادهای علمی، عملی، روحی و ایمانی در مسیر رضای پروردگار است. گاهی بعضی از عوامل یا اشخاص یا نیروها و گروه‌ها، جلوی این رشد و بالندگی را می‌گیرند، چون با کمال و رشد ما در تضادند؛ آنان دشمن ما محسوب می‌شوند. از این رو شناخت این دشمن، دلایل دشمنی، روش‌های دشمنی و نتایجی که تاکنون به دست آورده‌اند و نیز چگونگی مقابله با آنها از ضروریات مسلمانان و عقلانیت حاصل از آن است. نهایت سخن این است که یکی از حاخام‌های یهود گفته است: همان‌گونه که نسل‌های گذشته تسلیم دشمنانمان بوده‌اند،

نسل حاضر و آینده نیز باید تسلیم حکم ما باشند و مقاصد ما بنی‌اسرائیل را اجرا کنند. بلکه باید حکومت بر جهان از آن ما شود. (المیدانی، ۱۳۸۹: ۳۴۸).

پژوهشگران شرق و غرب تأکید می‌کنند که نقشه‌های یهود، در همه عرصه‌هایی که دستشان بدان برسد، این است که همه روابط اجتماعی موجود میان افراد و گروه‌ها و ملت‌ها و امت‌ها را به هر وسیله پلید و مودیانه‌ای که باشد قطع کنند تا همه نیروهای غیریهودی باهم درگیر شوند. در نتیجه به سبب درگیری مستمر، نیروهایشان هدر رود. در این وقت است که یهود شکاف‌های وسیعی می‌یابند که بتوانند غنائم جمع‌آوری کنند و قدرت پنهانشان را بگسترانند و دام‌هایشان را برای شکار آنچه می‌خواهند از مال و قدرت و نیرو و افراد، بین جماعت‌ها و هیئت‌ها پهن کنند. (همان: ۲۹۴).

(وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا لَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ). (هود: ۱۱۳).

و به کسانی که ستم کرده‌اند متمایل مشوید که آتش دوزخ به شما می‌رسد و در برابر خدا برای شما دوستانی نخواهد بود و سرانجام یاری نخواهید شد.

رکون به کسانی که ظالم هستند یعنی میل پیدا کردن به آنها در هر ساحتی از ساحاتی که مربوط به زندگی می‌شود؛ از اقتصاد و علم گرفته تا اخلاق و آداب‌ورسوم؛ بنابراین هرگاه جامعه اسلامی یا یک فرد مسلمان تحت تأثیر جاذبه‌ها و قالب فرهنگ و سبک زندگی ستمگران قرار گیرد بدون توجه به باطن و نتایج آن ساحات، عملی غیردینی انجام داده و لاجرم مستحق مجازات الهی می‌شود. چراکه از ذیل ولایت الهی بیرون رفته است؛ با توجه به اینکه خداوند ولی مؤمنان است:

(اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ) (بقره: ۲۵۷)

پس این جامعه یا فرد از تحت ولایت حق تعالی و برون‌رفت از ظلمات، خارج می‌شود.

تکیه بر ظالمان در هر امری که باشد، - هنری یا علمی و پیمودن مشی و مرام آنها - بر فرهنگ فکری جامعه به تدریج اثر می‌گذارد و زشتی ظلم و گناه را از میان می‌برد و سبک و سیاق همان زندگی ظالمانه، مردم را به ستم‌کردن و ستم‌گر بودن تشویق می‌کند.

ظلم منحصر در جور معروف در نزد عوام نیست. ظلم صورت‌های گوناگونی دارد از شرک و کفر گرفته تا هر نوع گناه فردی و اجتماعی. سیاسی، فرهنگی، اخلاقی، نظامی و غیره. این گفتار وزین مولایمان امام علی علیه السلام است که فرمود: هرکس خود را شبیه قومی کند از آنان محسوب می‌شود. (مجلسی، ۱۴۰۳، ج ۱۱: ۱۷۴).

و فرمود: چه اندک پیش می‌آید که کسی خود را به گروهی شبیه سازد و جزو آنان نشود. (همان، ج ۶۸: ۴۰۴)

و نیز فرمود: آن کس که از کار گروهی خشنود باشد، چونان کسی است که همراه آنان بوده و هر کس که به باطلی روی آورد، دو گناه بر عهده او باشد، گناه کردار باطل و گناه خشنودی به کار باطل. (نهج البلاغه، حکمت ۱۵۴).

این مطلب در آیات دیگری از قرآن به وضوح خطاب به مسلمانان وجود دارد:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ

الظَّالِمِينَ) (مائده: ۵۱) ای کسانی که ایمان آورده‌اید یهود و نصاری را دوستان نگیرید که بعضی از آنان دوستان بعضی دیگرند و هر کس از شما آنها را به دوستی گیرد از آنان خواهد بود آری خدا گروه ستمگران را راه نمی‌نماید.

اولیاء جمع ولی از ماده ولایت به معنی نزدیکی فوق‌العاده میان دو چیز است که به معنی دوستی و نیز به معنی هم‌پیمانی و سرپرستی آمده است. ولی با توجه به شأن نزول آیه و سایر قرائنی که در دست است، منظور از آن در اینجا این نیست که مسلمانان هیچ‌گونه رابطه تجاری و اجتماعی با یهود و مسیحیان نداشته باشند؛ بلکه منظور این است که با آنها هم‌پیمان نگردند و در برابر دشمنان روی دوستی آنها تکیه نکنند. (مکارم شیرازی، ۱۳۸۲، ج ۴: ۴۰۹).

روشن است که مردم توحیدگرا نباید از شرک‌گرایان و بیگانگان انتظار یاری داشته باشند و به یاری آنان دل‌خوش کنند، اما بدان دلیل در آیه شریفه به یهود و نصارا انگشت اشاره می‌رود که وقتی یاری خواستن از این دو گروه ناروا شناخته شد، روشن است که کمک خواستن از دیگر فرقه‌ها و دسته‌ها ممنوع است. چرا که که کفرگرایان دوست و همفکر یکدیگرند و در برابر توحیدگرایان یک صف را می‌سازند و همدیگر را یاری می‌کنند.

و نیز روشن‌تر این نکته است که کفرگرایان و ستمکاران و پایمال‌کنندگان حقوق مردم، همگی پیرو یک کیش و یک‌راه و

رسم منحط و ذلت‌بارند و از نظر ارث نیز یک جامعه محسوب می‌گردند، چراکه قرآن آنان را دوستان یکدیگر می‌نگرد. (طبرسی، ۱۳۸۴، ج ۳: ۵۰۸).

با این وصف مصداق آیات را می‌توان در زمان ما، حاکمان صهیونیست آمریکا و هم‌پیمانان او و رژیم اشغالگر سرزمین فلسطین دانست. کسانی هم که از روی ترس از قدرت ظاهری آنها یا از روی رغبت نسبت به ظواهر مادی آنها از قبیل ثروت و آزادی و مانند آن، میل به آنها پیدا کرده و علی‌رغم فرهنگ و آموزه‌های دینی خود در راستای سیاست‌های آنها عمل کرده و تلاش می‌کند خود را هم‌رنگ یا همراه آنان کنند، همان کسانی هستند که خداوند به آنها هشدار داده و آنان را از این کار منع نموده است. آیه دیگر در زمینه دشمن و دشمن‌شناسی آیه ۱۲۰ سوره بقره است که می‌فرماید: «و هرگز یهودیان و ترسایان از تو راضی نمی‌شوند مگر آنکه از کیش آنان پیروی.»

کاربرد مهم این‌گونه آیات در حوزه اقتصاد و سیاست و روابط فرهنگی است. هشدار به مسلمین است که در برابر سبک زندگی و فرهنگ برخاسته از آیین تحریف‌شده یهودیت و مسیحیت که امروزه به‌نام فرهنگ غرب نامیده می‌شود، نایستی دچار خودباختگی شده و به خیال راضی کردن آنها و کاستن از دشمنی آنها، از عقاید و سنت و فرهنگ اسلامی خود کوتاه بیایید.

۱-۲. فراماسونری در خدمت دشمنان

یکی از ابزارهای مهم دشمنی و نفوذ در اندیشه اسلامی و انسانی فراماسونری است. سید حمید روحانی مؤسس و رئیس سابق مرکز اسناد انقلاب اسلامی می‌گوید:

بزرگ‌ترین مصیبت کشور ایران در ۲۰۰ سال اخیر ورود و ظهور فراماسونری است، این جریان از دوران فتحعلی شاه قاجار در ایران فعال شد. (<http://www.598.ir/fa/news/349578>). هدف این جریان تحقیر ملت و کشور ایران از کرامت انسانی و تحمیل بردگی و بی‌هویتی بود و آنها در جهت القا اینکه دین‌باوری عامل بدبختی است تلاش می‌کردند.

فراماسونری مهم‌ترین و خطرناک‌ترین ابزار دستیابی صهیونیسم جهانی به اهداف دور و نزدیک خود است. هدفی که عبارت است از سیطره و حکومت بر جهان که تمام ملت‌ها تحت حکومت و سلطه یهود بوده و همه بنده و خادم بنی‌اسرائیل باشند. مطالعه‌ای دقیق و گسترده نشان می‌دهد که بسیاری از سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی مانند سازمان ملل و سازمان‌های وابسته به آن، نهادهای اقتصادی، بنگاه‌های تحقیقاتی و علمی، بنگاه‌های تبلیغاتی، انتشاراتی‌های مهم، مطبوعات، تارنما‌های ماهواره‌ای، اینترنتی، رادیو و تلویزیون، دانشگاه‌های مهم، رشته‌های مهم و اصلی به‌ویژه در حوزه علوم انسانی در دانشگاه‌های آمریکا و اروپا یا ابتداء ساکن توسط کارگزاران صهیونیسم و یهودیت افراطی شکل گرفته‌اند یا به تدریج در دست آنها قرار گرفتند؛ به‌گونه‌ای که سیاست رسمی آنها در این زمان ترویج اهداف صهیونیسم و بسترسازی برای منظور آنها است.

۱-۲-۱. ابزارهای فراماسونری

فراماسونری در طول تاریخ برای پیشبرد اهداف خود و مبارزه با ادیان الهی، در دو جبهه کلی و مهم فعالیت می‌کند:

۱. جبهه اقتصادی، سیاسی، نظامی و فتاوانه (که از اواخر قرن ۱۸ و اوایل قرن ۱۹ به موفقیت نائل شده و از آن زمان جهان را تحت تأثیر قرار داده است). در این جبهه، نقش اصلی را کشورهای اسرائیل و آمریکا بر عهده دارند.
۲. جبهه فکری، عقیدتی و فرهنگی که با نفوذ در ادیان، قصد تخریب آنها را، هم از درون و هم از بیرون داشته است. در جبهه عقیدتی، فراماسونری با عناوین مختلف در دین‌های اسلام، مسیحیت و یهودیت نفوذ کرده است:

اسلام: از طریق رواج بهائیت، بعضی از فرقه‌های عرفانی نوپا و فراماسونری، قصد تضعیف دین اسلام را داشته و دارد. فرقه‌های عرفانی نوپا، بابیه و وهابیه و وهابیت، باستان‌گرایی...

مسیحیت: فراماسونری گروه‌هایی به نام اوانجلیکال‌ها (نو انجیلی‌ها) را رواج داده که اهداف و اعمالشان هم‌جهت با عقاید فراماسون‌ها است و این گروه‌ها تا حد زیادی هم موفق بوده‌اند.

یهودیت: اکثر یهودیان بالأخص ساکنین اسرائیل جزء وابستگان تشکیلات ماسونی هستند. ارتباط یهود و فراماسونری ارتباطی

دوطرفه است، یهود به رواج تعالیم ماسونی یا کابالا پرداخته و فراماسونری هم از یهود حمایت می‌کند. فراماسون‌ها که ادیان الهی را بزرگ‌ترین دشمن خود می‌دانند، با نفوذ در ادیان، قصد تخریب آنها را هم از درون و هم از بیرون دارند. آنها به روش‌های گوناگون در ادیان مختلف نفوذ کرده‌اند.

۱-۲-۲. مهم‌ترین روش‌های نفوذ فراماسونری

استفاده از وسایل ارتباط جمعی برای ایجاد جنگ روانی و نیز انحراف فکری و فرهنگی جوامع و رواج فحشا، ساخت و حمایت از هالیوود.

ماسون‌ها و یهودیان صهیونیست از ساخت و حمایت از هالیوود، چند هدف عمده داشته‌اند.

• رسانه دنیا در دست صهیونیست‌هاست. گول رسانه‌های دنیا را برت مرداک یک یهودی مارانوس (مخفی) است. این فرد مالک کمپانی نیوز کورپوریشن است. به جرئت می‌توان گفت رسانه جهانی بیش از ۹۰ درصد آن تحت سلطه صهیونیست‌هاست. به گفته خود صهیونیست‌ها روزانه ۴۰ میلیون کلمه خبر توسط آنها تولید می‌شود. این امر به این معناست که صهیونیست اذهان عمومی را به هر طرف که بخواهد سوق می‌دهد.

• شبکه‌هایی چون CNN, BBC, Sky و روزنامه‌هایی چون گاردین، نیویورک تایمز و خبرگزاری‌هایی چون رویترز مهم‌ترین عوامل صهیونی هستند.

در زمینه سینما و موسیقی و هنر هم صهیونیست پیشتاز است. جذب هنرپیشه‌ها، خوانندگان و ورزشکاران معروف توسط ایلومناتی (یکی از شاخه‌های فراماسونری) و القای عرفان کابالا به آنها و در نتیجه تحت تأثیر قرار گرفتن مردم و اجرای استراتژی کنترل ذهن و بی‌بندوباری. (بسیج، ۱۳۹۳: ۲۱۲-۲۱۳).

امروزه فضای مجازی، تبلیغات، هنر، خبر، اسباب بازی، بازی‌ها و برنامه‌های رایانه‌ای، ورزش و حواشی آن، تنوع در مد، فمینیسم و بسیاری ابزارهای دیگر با همه جاذبه‌هایشان از برانگیختگی حس کنجکاوی تا ایجاد فرصت‌های متنوع هیجانی و جاذبه‌های دیگر مانند سکس و خشونت و خلسه و خودفراموشی یا خود را نشان دادن و بیرون رفتن از یکنواختی زندگی ماشینی و صنعتی خشن، ابزارها و راه‌های در اختیار استعمار و نظام سلطه به‌ویژه ام‌الفساد تاریخ بشری یعنی صهیونیسم جهانی هستند که برای تأثیرگذاری عمقی بر روی ذهن و روان مخاطبان از آنها بهره می‌برند تا به جای اینکه خاک کشورها را تصاحب کنند و با زحمت به تاراج بپردازند، یک وجب ذهن آنها را تسخیر کرده و به نام فراهم آوردن آرامش و آسایش برای جوامع، از دست خود مردم، فرهنگ، ایمان، حیا، عفت، غیرت، اعتماد به نفس، اخلاق، توجه به آخرت، ایستادگی، عدالت خواهی، قناعت، استقلال و ده‌ها خوی و خصلت دیگر انسانی آنان را بگیرند تا همچنان بر منابع و معادن کشورها مسلط باشند. (همو، ۱۳۸۶: ۱۰۱ به بعد) این مهم برای دشمنان حاصل نمی‌شود مگر با برنامه‌ریزی‌های بسیار در قالب برنامه‌های گوناگون:

اقتصادی: مانند تحریم، ترویج مصرف‌گرایی، تبلیغ اجناس خارجی، از بین بردن تولید داخلی، ادامه حیات اقتصادی بر اساس فروش نفت و اتکاء بودجه بر درآمدهای نفتی؛

عقیدتی و اخلاقی: مانند ایجاد فرق و مذاهب ضاله‌ای چون بابیه و بهائیه و سوار شدن بر احساسات ناپخته مذهبی مثل وهابیت و سلفی‌گری و دامن زدن به اختلافات مذهبی مانند ترویج و تهییج تشیع لندنی و سراغ خلاً فطری و عاطفی جوانان رفتن از طریق عرفان‌های کاذب؛ تسخیر حس تنوع طلبی خانم‌ها و دختران و پسران جوان: از طریق مد و لباس و بسیاری برنامه‌های دیگر؛

از بین بردن نهاد خانواده و ساختار سنتی و اسلامی روابط خانوادگی از طرق گوناگون ...

بازی با احساسات جوانان و جذب آنها در گروه‌های شیطان‌پرستی، باستان‌گرایی، گروه‌های بزه‌کار و ...

ایجاد شبهه در عقاید دینی و تلاش برای جذب افراد به ویژه جوانان به ادیان و مذاهب دیگر ...

ایجاد درگیری‌های قومی و قومیتی؛ دامن زدن به تفاوت‌ها جهت ایجاد اختلاف و دامن زدن به اختلافات ...

مأیوس کردن جامعه و ایجاد ناامیدی در مردم نسبت به نظام و خدمات و چشم‌انداز آن. از طریق حُسن‌تراشی برای رژیم پهلوی، نفی و انکار خدمات جمهوری اسلامی، کوچک جلوه دادن خدمات و محاسن، برجسته کردن مشکلات و نواقص، ناتوان نشان دادن نظام

در حل مشکلات، یکی دانستن نظام با دولت، مشکلات و نواقص را به ولی فقیه نسبت دادن و... چه زیبا فرموده است مولایمان علی: «مَنْ نَامَ عَنْ عَدُوِّهِ أَنْبَهْتَهُ الْمَكَائِدُ». (غررالحکم و درر الکلم آمدی، ج دوم: ۹۸) یعنی هر کس از دشمن خود غافل شود دسیسه‌ها او را به خود آورد.

مقام معظم رهبری فرمود: امام بزرگوار فرمود: آمریکا شیطان بزرگ است؛ این «شیطان بزرگ» خیلی حرف پرمغزی است. رئیس همه شیطان‌های عالم، ابلیس است؛ اما ابلیس بنا به تصریح قرآن، تنها کاری که می‌تواند بکند این است که انسان‌ها را اغواء می‌کند؛ بیشتر از اغواء، کاری نمی‌تواند بکند؛ انسان‌ها را اغواء می‌کند، فریب می‌دهد، وسوسه می‌کند؛ اما آمریکا، هم اغواء می‌کند، هم کشتار می‌کند، هم تحریم می‌کند، هم فریب می‌دهد، هم ریاکاری می‌کند. (بیانات در دیدار اقشار مختلف، ۹۴/۶/۱۸).

۱-۳-۳. سیاست‌های کلی مبارزه با دشمنان

۱-۳-۱. تجهیز به قدرت ایمان

(إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لَا يَضُرُّكُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا) (آل عمران: ۱۲۰).

و اگر صبر کنید و پرهیزگاری نمایید نیرنگشان هیچ زبانی به شما نمی‌رساند. از آیه استفاده می‌شود که در امنیت بودن مسلمانان در برابر نقشه‌های شوم دشمنان مشروط به استقامت و هوشیاری و داشتن تقوی است و تنها در این صورت است که امنیت آنها تضمین گردیده است. (مکارم شیرازی، ۱۳۸۲، ج ۳: ۸۳).

نمونه روشن تحقق این وعده الهی در زمانه ما، به‌طور واضح پیروزی جبهه حق در برابر دشمن بعثی بود که با وجود همه عده و عده دشمن، شکست نصیبشان شد و دوم فتنه بزرگ و گسترده داعش در سال‌های اخیر است که علی‌رغم تمام تلاش جبهه استکبار، نتیجه‌ای که رقم خورد شکست و هزیمت و خواری برای ظالمان و رسیدن به پیروزی برای حق‌جویان بود.

۱-۳-۲. افزایش قدرت نظامی

(وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَأَخْرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ) (انفال: ۶۰) و هر چه در توان دارید از نیرو و اسب‌های آماده بسیج کنید تا با این تدارکات دشمن خدا و دشمن خودتان و دشمنان دیگری را جز ایشان که شما نمی‌شناسیدشان و خدا آنان را می‌شناسد بترسانید و هر چیزی در راه خدا خرج کنید پاداشش به خود شما بازگردانیده می‌شود و بر شما ستم نخواهد رفت.

۱-۳-۳. ممنوعیت دوستی با بیگانگان

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَ لَعِبًا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكَفَّارَ أَوْلِيَاءَ) (مائده: ۵۷) ای کسانی که ایمان آورده‌اید، افرادی که آئین شما را به باد استهزاء و بازی می‌گیرند، از اهل کتاب و مشرکان، دوست و تکیه‌گاه خود انتخاب نکنید.

علت نهی از محبت کفار این بوده است که چون دوستی بین دو طایفه باعث همسویی ارواح آنان است و هرگز بین دو طایفه که یکی مقدسات و معتقدات دیگری را مسخره می‌کند، دوستی و صمیمیت برقرار نمی‌ماند، از این رو مسلمین باید دوستی کسانی را که اسلام را به مسخره می‌گیرند ترک کنند و زمام دل‌وجان خود را به دست بیگانگان نسپارند و گرنه اختلاط روحی که لازمه دوستی است باعث می‌شود اینان عقاید درست خود را از دست بدهند.

۱-۳-۴. جهاد و مبارزه

الف: سخت و نظامی:

• (يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ). (توبه: ۷۳) ای پیامبر با کافران و منافقان جهاد کن و بر آنان سخت بگیر و جایگاهشان دوزخ است و چه بد سرانجامی است.

می‌فرماید: ای پیامبر با کفار و منافقان جهاد کن. «جهاد» و «مجاهدت» به معنای سعی و بذل نهایت درجه کوشش در مقاومت است - چه به زبان باشد و چه به دست - تا آنجا که منجر به جنگ شود. خلاصه معنای جهاد با منافقین مقاومت در برابر کارشکنی‌ها و نقشه‌کشی‌های ایشان است به هر وسیله‌ای که مصلحت باشد. (طباطبایی، ۱۳۶۶، ج ۹: ۵۳۲).

ب: نرم:

• (فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا) (فرقان: ۵۲).

پس از کافران اطاعت مکن و با الهام گرفتن از قرآن با آنان به جهادی بزرگ پرداز. منظور از جهاد در این مورد جهاد فکری و فرهنگی و تبلیغاتی است، نه جهاد مسلحانه؛ چرا که این سوره مکی است حال آنکه دستور جهاد مسلحانه در مکه نازل نشده بود و به گفته برخی مفسرین این آیه دلیل روشنی است بر اینکه جهاد فکری و تبلیغاتی در برابر و سوسه‌های گمراهان و دشمنان حق از بزرگ‌ترین جهادها است. در آیه دو دستور مهم را که دو برنامه اساسی پیامبران را تشکیل می‌دهد بیان می‌کند، نخست اینکه از کافران اطاعت مکن «فلا تطع الکافرین» در هیچ قدم راه سازش با انحرافات آنها را پیش مگیر که سازش‌کاری با منحرفان، آفت زندگی الهی و راه کمال است. در برابر آنها محکم بایست و به اصلاح آنها بکوش، ولی مراقب باش ابداً تسلیم هوس‌ها و خرافات آنها نشوی. و اما دستور دوم اینکه به وسیله قرآن با آنها جهاد بزرگی کن (وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا).

۲. جهاد کبیر

جهاد کبیر قطعی‌ترین و مهم‌ترین راه برای مقابله با نفوذ دشمنان و مقابله با جنگ نرم است، چون این مسئله نه گفتن در برابر کشورهای استکباری و عدم تبعیت از دشمن و مقابله با توطئه‌ها و بستن دریچه‌های نفوذ دشمن، تنها به واسطه جهاد کبیر ممکن است و غیر از این ما نمی‌توانیم نفوذ دشمن را به حداقل برسانیم و توطئه‌ها را خنثی سازیم. (یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ) (ممتحنه: ۱).

ای کسانی که ایمان آورده‌اید دشمن من و دشمن خودتان را به دوستی انتخاب نکنید. پیام این آیه و مانند آن، این است که بایستی در برابر دشمن مقاومت کرد و البته هزینه‌های آن را نیز پرداخت. در برابر جنگ نظامی، دفاع نظامی کرد و در برابر جنگ نرم دشمن، دفاع نرم داشت. در این صورت نصرت الهی شامل حال صابرین و کسانی خواهد شد که نه مرعوب قدرت دشمن می‌شوند و نه زروزیور و زرق‌وبرق ظاهری دشمن آنها را مرعوب می‌کند. این همان جهاد کبیر است.

در بین جهادها جهادی هست که خدای متعال در قرآن آن را «جهاد کبیر» نام نهاده: (فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا) یعنی به وسیله قرآن با آنها جهاد کن؛ جهاداً کبیراً. این آیه در مکه نازل شده. در مکه جنگ نظامی مطرح نبود؛ کار دیگری بود؛ همان کار دیگر است که خدای متعال در این آیه شریفه می‌گوید: (وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا) آن کار دیگر، ایستادگی و مقاومت و عدم تبعیت [است]. [فَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا]؛ «جهاد کبیر» یعنی چه؟ یعنی اطاعت نکردن از دشمن، از کافر؛ از خصمی که در میدان مبارزه با تو قرار گرفته اطاعت نکن. (بیانات در دانشگاه افسری، ۱۳۹۵/۳/۳).

۳. واقعیتی به نام جنگ نرم

جنگ نرم یک عرصه بسیار وسیعی است و روزبه‌روز هم با گسترش این فضای مجازی دارد گسترده‌تر می‌شود و خیلی هم خطرناک‌تر از جنگ سخت است. (بیانات در دیدار بسیجیان، ۱۳۹۵/۹/۳۰) یکی از مأموران سازمان سیا می‌گوید: مهم‌ترین حرکت در براندازی جمهوری اسلامی ایران، تغییر فرهنگ فعلی ایران است و ما مصمم به آن هستیم. (خرم، ۱۳۷۹: ۱۸).

جنگ نرم عبارت است از مجموعه اقدامات طرح‌ریزی شده که موجب دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول نظام سیاسی در عرصه‌های مختلف شود. (نائینی، ۱۳۷۱: ۱۴۴).

هر گونه اقدام نرم افزارانه اعم از: روانی، تبلیغاتی، رسانه‌ای، سایبری، دیجیتالی، اطلاعاتی، فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و علمی است که جامعه یا گروه هدف را نشانه می‌گیرد و بدون درگیری نظامی با بهره‌گیری از روش‌های اقناع سازی و یا مدیریت احساسات و بهره‌گیری از روش‌های جذب، رقیب را به انفعال یا شکست وا می‌دارد.

جنگ روانی، جنگ سفید، جنگ رسانه‌ای، عملیات روانی، براندازی نرم، انقلاب نرم، انقلاب مخملی، انقلاب رنگی و... از اشکال جنگ نرم است.

در جنگ روانی و آنچه که امروز به او جنگ نرم گفته می‌شود در دنیا، دشمن به سراغ سنگرهای معنوی می‌آید که آنها را منهدم کند؛ به سراغ ایمان‌ها، معرفت‌ها، عزم‌ها، پایه‌ها و ارکان اساسی یک نظام و یک کشور؛ دشمن به سراغ اینها می‌آید که اینها را منهدم بکند و نقاط قوت را در تبلیغات خود به نقاط ضعف تبدیل کند؛ فرصت‌های یک نظام را به تهدید تبدیل کند. (بیانات در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۱۳۸۸/۷/۲).

۳-۱. هدف نظام سلطه در جنگ نرم و تهاجم فرهنگی

امروز هدف جنگ نرم دشمن و جنگ پنهان دشمن، این است که مردم را از عرصه جهاد و مقاومت دور کند، مردم را نسبت به آرمان‌ها بی‌تفاوت کند؛ هدفشان این است. تبلیغات وسیعی که میلیاردها دارند خرجش می‌کنند، با این هدف انجام می‌گیرد که ملت ایران را مأیوس کنند و از صحنه خارج کنند؛ هدف این است. (بیانات در دیدار اعضای ستادهای برگزاری کنگره شهدا، ۹۵/۷/۵)

بدانیم جمهوری اسلامی درگیر یک چنین نبرد سیاسی، نبرد فکری، نبرد نرم و جنگ نرم و احیاناً برخوردهای سخت با جبهه وسیع ظلم و کفر و استکبار است. (بیانات در ارتباط تصویری با نمایندگان تشکل‌های دانشجویی، ۹۹/۸/۲)

«براندازی» در حقیقت هدف غایی تمامی فعالیت‌های دشمن است و آن عبارت است از «تغییر ساختار» حاکمیت. به عبارت دیگر هدف نهایی از استحاله و بی‌ثبات سازی نیز در نهایت براندازی ساختار مستقر در کشور هدف است. موارد زیر را می‌توان به‌عنوان اهداف مورد نظر در جنگ نرم برشمرد:

۱- استحاله فرهنگی

۲- استحاله سیاسی و تخریب چهره‌های ارزشی و نهادهای انقلابی مانند سپاه و بسیج

۳- ایجاد ناامنی و رعب و ترس و شایعه

۴- تفرقه و اختلاف درونی

۵- ترویج روحیه ناامیدی و کسالت به جای شادابی و نشاط

۶- ترویج بی‌تفاوتی در برابر مسائل مهم کشور

۷- تقویت نارضایتی و دامن زدن به آن و اختلافات قومی و سیاسی و...

۸- تلاش برای بحرانی جلوه دادن اوضاع کشور

۹- تضعیف ساختار سیاسی و براندازی

۳-۲. ابزارهای جنگ نرم

۱. سایت‌های اینترنتی ۲. وبلاگ‌ها ۳. روزنامه‌ها و نشریات ۴. تلفن‌های ماهواره‌ای ۵. پیامک‌ها و بولوتوت‌های مختلف ۶. تئاتر ۷. فیلم‌های سینمایی و مجموعه‌های تلویزیونی ۸. موسیقی کلاسیک و سنتی ۹. شب‌نامه‌ها و برچسب‌های دیواری و دیوارنویسی ۱۰. شایعه پراکنی ۱۱. استفاده از مناسبت‌های مختلف ۱۲. مقالات علمی ۱۳. سخنرانی‌های مذهبی، علمی و سیاسی ۱۴. ماهواره ۱۵. استفاده از مراکز علمی و آموزشی ۱۶. توزیع انواع مواد مخدر و توهم‌زا ۱۷. استفاده از اردوهای دانشجویی و سفرهای توریستی ۱۸. عرفان‌های نوین و کاذب ۱۹. استفاده از تشکل‌های مردمی، اقتصادی، فرهنگی ۲۰. فرقه‌های گوناگون.

۲۱. NGOها (تشکل‌های مردم نهاد وغیردولتی) ۲۲. اسباب بازی مانند عروسک باربی و... آنچه دشمن برای رسیدن به آن تلاش می‌کند بازگشت به دوران سلطه و استعمار است که این هدف را در ساحات زیر و با روش‌های گوناگون و گماشتگان خود پی‌گیری می‌کند:
- ۱- تسلط فرهنگی و هنری و ترویج اندیشه‌های مادی گرایانه فرهنگ غرب (فردگرایی، سکولاریسم، اومانیسم و...)
  - ۲- تسلط سیاسی: از طریق تغییر حکومت، اعمال استانداردهای مورد نظر از طریق سازمان‌ها وقوانین و معاهدات بین‌المللی
  - ۳- تسلط اقتصادی: اخلال در نظام اقتصادی کشور، تحریم، قاچاق کالا و ارز از طریق نفوذی‌ها، کارشکنی در برنامه‌های اقتصادی و...
  - ۴- تسلط نظامی: ایجاد پایگاه‌های نظامی در منطقه و در صورت لزوم مداخله مستقیم نظامی
  ۵. تسلط فرهنگی: رواج اندیشه‌های سکولار، فمینیسم، اباحه‌گری سبک زندگی غربی (لذت‌گرایی، تجمل‌گرایی، رواج گسترده مفاسد اخلاقی)
- این اهداف از طریق عرصه‌های زیر دنبال می‌شود:
- ۱) عرصه بین‌المللی: (تفرقه و تسلیم شدن و پذیرش برنامه‌های دشمن، کوتاه آمدن از ارزش‌های دینی...)
  - ۲) عرصه خانواده: (کاهش ازدواج، بالا رفتن سن ازدواج، افزایش طلاق، بدون فرزند، سقط جنین یا قتل پس از تولد، بی‌توجهی به تربیت، کاهش باروری و کاهش جمعیت، باهم‌باشی غیر شرعی، تک‌فرزندی، قطع رحم، تغییر سبک زندگی خانم‌ها، ترویج و تغییر نقش زنان...)
  - ۳) عرصه فردی: (عرفان‌های کاذب، بی‌قیدی، بی‌عفتی و بی‌حجابی...)
  - ۴) عرصه اقتصادی: (تجمل‌گرایی، اسراف، حرام‌خواری، مصرف کالاهای خارجی، ربا‌خواری، اختلاس...)
  - ۵) عرصه معماری: (طراحی ساختمان‌ها، اشراف آپارتمان‌ها، شهرک‌ها، آشپزخانه بازو...)
  - ۶) عرصه نوع و روش تغذیه: (ترویج غذاهای آماده، ترویج غذاها و نوشیدنی‌های غربی، حرام و آلوده (گوشت خوک، مشروبات الکلی، غذای آماده و...)
  - ۷) عرصه چیدمان شهری: (جایگزینی فرهنگسراها به جای مساجد و اماکن مذهبی...)
  - ۸) عرصه هنر و سرگرمی: (پویانمایی، اسباب بازی، ماهواره، اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای...)
- البته هدف از تمامی این تهاجمات چنین است: ایجاد بی‌هویتی، نارضایتی، بی‌اعتمادی اجتماعی، فروپاشی فرهنگی و اجتماعی، ایجاد یأس و ناامیدی، دنیا زدگی، از بین رفتن سلامتی و بالاخره حذف دین از تمام جنبه‌های زندگی. طراحان تهاجم فرهنگی هدف خود را از طریق بسترهایی چون شبکه‌های ماهواره‌ای، سایت‌های اینترنتی، فضای مجازی و با نرم افزارهایی چون فیلم و مجموعه تلویزیونی، برنامه‌های پویانمایی، همایش، برنامه‌های به ظاهر علمی یا ادبی و فرهنگی و مانند آن پیش می‌برند. به‌عنوان مثال تعداد ماهواره‌های فعال در جهان ۲۰۳ مورد است که از آن میان فقط ۱۰۰ مورد آن در ایران فعال است و به زبان فارسی برای ایرانیان برنامه پخش می‌کند. (دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی، تحلیلی از وضعیت فرهنگی) امروزه نزدیک به ۲۰ مرکز تصمیم ساز فقط در آمریکا در مورد ایران فعالیت می‌کنند. (نائینی، ۱۳۷۱: ۲۸۸).
- با توجه به آنچه در باب جنگ نرم و تعابیر دیگری که از آن در بیانات مقام معظم رهبری بیان شده است مانند شبیخون فرهنگی، تهاجم فرهنگی، ناتوی فرهنگی و مانند آن وظیفه اساتید متعهد در دانشگاه‌ها چیست؟ اساتید مؤمن و متعهد دانشگاه باید ضمن درک مناسب از وضعیت موجود، شناخت دقیق و همه جانبه تهاجم فرهنگی و جنگ نرم و تحلیل آن، ضمن پرداختن به مواجهه و مقابله فرهنگی با ابزار فرهنگی، دانشجویان را نیز آگاه نموده و آنان را به بصیرت لازم در این مورد برسانند. به‌عنوان نمونه می‌توان با تبیین مباحث مربوط به سیاست‌های استعماری، مباحث صهیونیسم جهانی، واقعیات درونی آمریکا، تبیین شریط سخت منطقه و پیروزی‌های چشمگیر نظام از ابتدای انقلاب تا کنون، پاسخگویی به شبهات، ایجاد شبهه در ذهن دانشجویان نسبت به قدرت، مدیریت، نظام سرمایه‌داری، تبعیض نژادی و مکاتب و اهداف جریان‌های تبلیغاتی و هنری، آمریکا و همدستانش و دهها مقوله دیگر از این دست، این مهم را انجام داد. این فرمان خداوند سبحان است که فرمود: (فَمَنْ اَعْتَدَىٰ عَلَیْكُمْ فَاَعْتَدُوا عَلَیْهِ بِمِثْلِ مَا اَعْتَدَىٰ عَلَیْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ) (بقره: ۱۹۴).

پس هر کس بر شما تعدی کرد همان گونه که بر شما تعدی کرده بر او تعدی کنید و از خدا پروا بردارید و بدانید که خدا با تقوایندگان است.

پس اگر تهاجم نظامی است، نظامی مقابله کنید و اگر فرهنگی و با ابزار فرهنگی است شما نیز با همان شیوه مقابله کنید و بدانید که نهایت این افراد متقی و نه ستمگر هستند که به دلیل دارا بودن پشتیبانی خداوند قادر متعال پیروز می‌شوند.

۴. انقلابی‌گری

مسئولین دانشگاه وظیفه‌شان این است که در این مجموعه چالشی دانشگاه، سعی کنند این چالش‌ها را هدایت کنند به سمت آن چیزهایی که به مبانی انقلاب منتهی می‌شود، به هدف‌های انقلاب منتهی می‌شود؛ یعنی جوان را انقلابی بار بیاورند. در جمله‌ای کوتاه: دانشگاه باید انقلابی باشد، دانشجو باید انقلابی باشد، دانشجو باید یک مسلمان مجاهد فی سبیل‌الله باشد؛ به این سمت باید هدایت بکنند... شماها خیلی مسئولید، خیلی باید مراقب باشید؛ مراقب باشید محیط دانشگاه یک جایگاهی نشود برای واگرایی از انقلاب و مفاهیم انقلاب و ارزش‌های انقلاب، از تدین، از انقلابی‌گری، از یاد و نام امام بزرگوار؛ این جزو الزامات حتمی است. در دانشگاه ممکن است یک نفری یا یک جمعی، یک گرایش داشته باشند که به تجزیه کشور منتهی می‌شود... شما [اساتید] هم فرماندهان جنگ نرم هستید؛ خیلی خوب، فرماندهی کنید، نقش‌آفرینی کنید. جنگ نرم در جریان است. (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۹۵/۳/۲۹).

آنچه من بر روی آن تکیه می‌کنم روحیه انقلابی‌گری است؛ این روحیه را باید حفظ کنید. معنای روحیه انقلابی چیست؟ معنایش این است که یک انسان انقلابی، شجاعت دارد، اهل اقدام است، اهل عمل است، ابتکار می‌ورزد، بن‌بست‌شکنی می‌کند، گره‌گشایی می‌کند؛ از چیزی نمی‌ترسد، به آینده امیدوار است، به امید خدا به سمت آینده روشن حرکت می‌کند؛ انقلابی‌گری یعنی این؛ این [فرد] انقلابی است؛ این روحیه انقلابی را باید حفظ کرد. (بیانات در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان، ۹۵/۸/۱۲).

۵. انجام مسئولیت‌های حرفه‌ای

۱-۵. چیستی و چرایی مسئولیت

در طول زندگی، انسان هم دارای پرونده و کتاب فردی است و هم دارای کتاب جمعی و اجتماعی؛ به عبارت دیگر حساب اعمال انسان در قیامت دو گونه است، یک بار رسیدگی به پرونده اعمال شخصی و فردی و بار دیگر محاسبه اعمال براساس نقش و آثار اجتماعی.

مسئولیت‌های حرفه‌ای استاد در واقع بخشی از مباحث و مسائل اخلاق حرفه‌ای است. مسئولیت‌هایی که به حکم استاد بودن و البته با لحاظ شرایط فرهنگی و سیاسی جامعه و عقیده دینی و ولایی، بایستی به آنها واقف و عامل بود. وظایف و مسئولیت‌هایی که برونداد مجموعه جهان‌بینی و شاکله شکل گرفته بر اساس آن است که بدون ملاحظه و نفاق از فرد در موقعیت شغلی و حرفه‌ای‌اش صادر می‌شود. در واقع رفتار اختیاری هر فرد بر اساس ملکات و صفاتی است که این رفتار تابع شخصیت او انجام می‌گیرد و شخصیت فرد تابع عقاید و باورهای هستی‌شناختی او به معنای عام است که باورهای قلبی و ویژگی‌هایی درونی را در او شکل می‌دهد. یکی از این مبانی مهم اعتقاد و باور به حق الناس است. اینکه ما در مقابل رفتاری که با دیگران داریم در هر شغل و حرفه که باشیم، موظف به رعایت حقوق آنها هستیم و باید آنچه را که در عقل و نقل برای ما تعریف شده و از ما مطالبه شده است به درستی و به تمامی ایفا کنیم. این مطلب امر مهمی است که می‌تواند و باید در چگونگی رفتار ما با دیگران مؤثر باشد.

دو دیگر باور به این است که ما در هر حال و موقعیتی در حال آزمون دادن و امتحان الهی هستیم و باید تلاش کنیم در این آزمون سربلند و روسپید گردیم.

مورد سوم اینکه آنچه ناظر بر فهم شرایط و بصیرت نسبت به چگونگی رفتار در آن شرایط است، باید مورد توجه استاد قرار گیرد و مسئولیت تاریخی و در زمان بودن خود را به درستی انجام دهد.

۶. مطالبات مقام معظم رهبری از اساتید

۱. اکنون به مهم‌ترین مطالبات مقام معظم رهبری از اساتید به‌عنوان فرمانده کل قوا اشاره می‌شود. فرماندهی جنگ نرم (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۸۸/۶/۸)
۲. درگیر شدن با مسائل کشور (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۷/۳/۲۰)
۳. مسئولیت دانشگاه در قبال تحولات منطقه و جهان (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۹۱/۵/۲۲)
۴. مسئولیت در قبال پیشرفت کشور (بیانات در دانشگاه تربیت مدرس، ۱۳۷۷/۶/۱۲)
۵. ولایت علمی و فکری (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۶/۳/۳۱)
۶. بیان پیشرفت‌ها (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۸۹/۶/۱۴)
۷. نقش در حل مسائل کشور (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۶/۳/۳۱)
۸. در متن جامعه بودن (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۸/۳/۸)
۹. کمک به مدیریت کلان کشور (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۶/۳/۳۱)
۱۰. تبیین‌گری (همان)
۱۱. الزامات ایفای مسئولیت و نقش استادی (بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران، ۱۳۹۷/۳/۲۰)
۱۲. غفلت از دشمن ممنوع (بیانات در دیدار اساتید، ۱۳۹۳/۴/۱۱)
۱۳. شناخت اهداف کلان دشمن (بیانات در دیدار جمعی از اساتید، ۱۳۹۰/۶/۲)
۱۴. مواظب دنباله‌روهای غرب در کشور باشید (بیانات در جمع دانشجویان و اساتید دانشگاه صنعتی امیرکبیر، ۱۳۷۹/۱۲/۹)
۱۵. حساسیت نسبت به تئوری‌سازی‌های دشمن (همان)
۱۶. تقویت جریان انقلابی (بیانات در دیدار جمعی از استادان، ۱۳۹۸/۳/۸)
۱۷. متعهد بودن به انقلاب (بیانات در دیدار اساتید، ۱۳۹۲/۵/۱۵)
۱۸. مواظب نفوذ باشیم (بیانات در دیدار اساتید، ۱۳۹۵/۳/۲۹)

۷. نتیجه

براساس بیانات مقام معظم رهبری اساتید دانشگاه‌ها از منظر سیاسی در قبال جامعه‌سازی به عنوان پیش درآمد تمدن اسلامی نقش مهمی را باید ایفا کنند. برخی از این موارد البته به طور مستقیم و برخی دیگر به طور غیر مستقیم از رسالت‌های شغلی مرتبط با جامعه‌پردازی اساتید است. اموری از جمله دشمن‌شناسی که ضرورت جامعه اسلامی با وجود دشمنان فراوان است. جهاد کبیر یعنی ایستادگی و مقاومت در برابر توطئه‌های دشمن، شناخت فراماسونری و ابزارها و اهداف جنگ نرم، انقلابی‌گری و بالاخره شناخت و پایبندی به رسالت‌های استادی در مواجهه با تربیت دانشجویان و انجام مسئولیت‌های اجتماعی.

کتابنامه

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. بسیج، احمدرضا (۱۳۹۳)، نسبیت فرهنگی در ترازوی اسلام، (اول)، شهرکرد: سدره المنتهی
۲. ———— (۱۳۸۶)، نهضت نرم‌افزاری علمی (ضرورت‌ها و موانع)، (دوم)، شهرکرد: سدره المنتهی.
۳. خرم، مسعود (۱۳۷۹)، هویت، (پنجم)، تهران: حیان.
۴. خمینی، روح‌الله (۱۳۷۹)، صحیفه امام (مجموعه ۲۲ جلدی)، تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (و).
۵. رسولی محلاتی، سیدهاشم (۱۳۷۸) غررالحکم و دررالکلم آمدی به‌صورت موضوعی، (دوم)، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
۶. طباطبایی، سید محمدحسین (۱۳۶۶)، تفسیر المیزان، ترجمه ناصر مکارم شیرازی و سید محمدباقر موسوی همدانی،

(دوم)، بنیاد علمی و فکری علامه طباطبایی.

۷. طبرسی، فضل بن حسن (۱۳۸۴)، مجمع‌البیان، (اول)، تهران: دارالاسوه للطباعة و النشر.
  ۸. مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی (۱۴۰۳ ق)، بحارالانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار، (دوم) بیروت: مؤسسه الوفاء.
  ۹. مکارم شیرازی، ناصر (۱۳۸۲) تفسیر نمونه، (بیست و دوم) تهران: دارالکتب الاسلامیه.
  ۱۰. المیدانی، عبدالرحمن حسن حبنکه (۱۳۸۹)، کارنامه ننگین یهود در طول تاریخ، ترجمه: عبدالرحمن محمد زمان پور، تهران: احسان.
  ۱۱. نائینی، علی محمد (۱۳۹۱)، اصول و مبانی جنگ نرم، (سوم)، تهران: ساقی.
  ۱۲. نهج‌الفصاحه، (۱۳۸۶)، به کوشش دکتر علی شیروانی، (سوم) دارالفکر.
13. <https://farsi.khamenei.ir>.
14. <http://www.598.ir/fa/news>

